HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

10 august 2017 *

„Trimitere preliminară – Procedură preliminară de urgență – Cooperare polițienească și judiciară în materie penală – Mandat european de arestare – Decizia-cadru 2002/584/JAI – Proceduri de predare între statele membre – Condiții de executare – Motive de neexecutare facultativă – Articolul 4a alineatul (1), rezultat din Decizia-cadru 2009/299/JAI – Mandat de arestare emis în vederea executării unei pedepse privative de libertate – Noțiunea «proces în urma căruia a fost pronunțată decizia» – Persoană care a fost prezentă în persoană în primă instanță – Procedură în apel care presupune o nouă examinare a cauzei pe fond – Mandat de arestare care nu furnizează nicio informație care să permită să se verifice dacă dreptul la apărare al persoanei condamnate a fost respectat în cadrul procedurii în apel”

În cauza C-270/17 PPU,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos), prin decizia din 18 mai 2017, primită de Curte în aceeași zi, în procedura referitoare la executarea unui mandat european de arestare emis împotriva lui

**Tadas Tupikas,**

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul J. L. da Cruz Vilaça, președinte de cameră, doamna M. Berger și domnii A. Borg Barthet, E. Levits și F. Biltgen (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 iulie 2017,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru domnul Tupikas, de B. Kuppens, advocaat;

– pentru Openbaar Ministerie, de K. van der Schaft și de U.E.A. Weitzel, în calitate de agenți;

– pentru guvernul neerlandez, de M. Noort și de M. Bulterman, în calitate de agenți;

– pentru Irlanda, de J. Quaney, în calitate de agent, asistată de C. Noctor, BL;

– pentru guvernul lituanian, de K. Dieninis, în calitate de agent;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru Comisia Europeană, de R. Troosters și de S. Grünheid, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 iulie 2017,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24) (denumită în continuare „Decizia-cadru 2002/584”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul executării în Țările de Jos a unui mandat european de arestare emis de Klaipėdos apygardos teismas (Tribunalul Regional din Klaipėda, Lituania) împotriva domnului Tadas Tupikas în vederea executării în Lituania a unei pedepse privative de libertate.

### *Cadrul juridic*

#### *Dreptul internațional*

##### *Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*

3 Intitulat „Dreptul la un proces echitabil”, articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere."

*Dreptul Uniunii*

*Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*

4 Articolele 47 și 48 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta") fac parte din titlul VI din aceasta, denumit „Justiția".

5 Potrivit articolului 47 din cartă, intitulat „Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil":

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărată și reprezentată.

[…]"

6 Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale (JO 2007, C 303, p. 17, denumite în continuare „explicațiile cu privire la cartă") precizează în legătură cu articolul 47 al doilea paragraf din cartă că această dispoziție corespunde articolului 6 paragraful 1 din CEDO.

7 Explicațiile cu privire la cartă adaugă în legătură cu articolul 47 menționat că „[î]n dreptul Uniunii, dreptul de a se adresa unei instanțe nu se aplică numai pentru plângerile privind drepturile și obligațiile cu caracter civil. Aceasta este una dintre consecințele faptului că Uniunea este o comunitate de drept, după cum a constatat Curtea de Justiție în [Hotărârea din 23 aprilie 1986, Les Verts/Parlamentul (294/83, EU:C:1986:166)]. Cu toate acestea, cu excepția domeniului lor de aplicare, garanțiile oferite de CEDO se aplică în mod similar în Uniune".

8 Articolul 48 din cartă, intitulat „Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare", prevede:

„(1) Orice persoană acuzată este prezumată nevinovată până ce vinovăția va fi stabilită în conformitate cu legea.

(2) Oricărei persoane acuzate îi este garantată respectarea dreptului la apărare."

9 Explicațiile cu privire la cartă precizează în această privință:

„Articolul 48 corespunde articolului 6 [paragrafele 2 și 3] din CEDO […]

[…]

În conformitate cu articolul 52 alineatul (3), acest drept are același înțeles și același domeniu de aplicare ca și dreptul garantat prin CEDO."

10 Articolul 51 din cartă, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede la alineatul (1):

„Dispozițiile prezentei carte se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii […]”

11 Articolul 52 din cartă, intitulat „Întinderea și interpretarea drepturilor și principiilor”, prevede:

„(1) Orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin prezenta cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și libertăți. Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți.

[…]

(3) În măsura în care prezenta cartă conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin [CEDO], înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă.

[…]

(7) Instanțele judecătorești ale Uniunii și ale statelor membre țin seama de explicațiile redactate în vederea orientării interpretării prezentei carte.”

*Deciziile-cadru 2002/584 și 2009/299*

12 Considerentele (1), (5), (6), (8), (10) și (12) ale Deciziei-cadru 2002/584 sunt redactate după cum urmează:

„(1) În conformitate cu concluziile Consiliului European de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999, în special punctul (35), ar trebui să fie eliminată, între statele membre, procedura formală de extrădare pentru persoanele care încearcă să se sustragă justiției după ce au făcut obiectul unei condamnări definitive și să fie accelerate procedurile de extrădare privind persoanele bănuite că ar fi săvârșit o infracțiune.

[…]

(5) […] [I]ntroducerea unui nou sistem simplificat de predare a persoanelor condamnate sau bănuite, cu scopul executării sentințelor de condamnare sau a urmăririlor, în materie penală, permite eliminarea complexității și a riscurilor de întârziere inerente procedurilor actuale de extrădare. […]

(6) Mandatul de arestare european prevăzut în prezenta decizie-cadru constituie prima concretizare, în domeniul dreptului penal, a principiului recunoașterii reciproce pe care Consiliul European l-a calificat drept «piatra de temelie» a cooperării judiciare.

[…]

(8) Deciziile privind executarea mandatului european de arestare trebuie să facă obiectul unor controale suficiente, ceea ce înseamnă că o autoritate judiciară din statul membru în care a fost arestată persoana căutată va trebui să ia decizia de predare a acesteia.

[…]

(10) Mecanismul mandatului european de arestare se bazează pe un grad ridicat de încredere între statele membre. Punerea în aplicare a acestuia nu poate fi suspendată decât în caz de încălcare gravă și persistentă de către unul din statele membre a principiilor enunțate la articolul 6 alineatul (1) [UE, devenit, după modificare, articolul 2 TUE], constatată de Consiliu, în aplicarea articolului 7 alineatul (1) [UE, devenit, după modificare, articolul 7 alineatul (2) TUE], și cu consecințele prevăzute la alineatul (2) din același articol.

[…]

(12) Prezenta decizie-cadru respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în articolul 6 [UE] și reflectate în [cartă], în special în capitolul VI. Nimic din prezenta decizie-cadru nu poate fi interpretat ca o interdicție de a refuza predarea unei persoane împotriva căreia a fost emis un mandat european de arestare atunci când există motive să se creadă, pe baza unor elemente obiective, că respectivul mandat de arestare a fost emis cu scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pe motive de sex, rasă, religie, origine etnică, cetățenie, limbă, opinii politice sau orientare sexuală sau de a aduce atingere situației acestei persoane pentru oricare din aceste motive.

[…]”

13 Articolul 1 din această decizie-cadru, intitulat „Definiția mandatului european de arestare și obligația de executare a acestuia”, prevede:

„(1) Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

(3) Prezenta decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [UE]”.

14 Articolele 3, 4 și 4a din decizia-cadru menționată prevăd motivele de neexecutare obligatorie și facultativă a mandatului european de arestare.

15 Decizia-cadru 2009/299 precizează motivele pe baza cărora autoritatea judiciară de executare a unui stat membru poate refuza executarea mandatului european de arestare atunci când persoana în cauză nu a fost prezentă la proces. Considerentele (1), (2), (4)-(8), (14) și (15) ale acesteia au următorul cuprins:

„(1) Dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă în persoană la proces este inclus în dreptul la un proces echitabil prevăzut la articolul 6 din [CEDO], astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. [Aceasta din urmă] a declarat, de asemenea, că dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă în persoană la proces nu este absolut și că, în anumite condiții, persoana acuzată poate renunța, de bună voie și nesilită de nimeni, în mod expres sau tacit, dar fără echivoc, la respectivul drept.

(2) Diversele decizii-cadru de punere în aplicare a principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești definitive nu abordează în mod integrat chestiunea hotărârilor care au fost emise în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană. Această diversitate ar putea complica activitatea practicienilor și ar putea reprezenta un obstacol în calea cooperării judiciare.

[…]

(4) Prin urmare, este necesar să se prevadă temeiuri clare și comune pentru nerecunoașterea deciziilor care au fost pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană. Prezenta decizie-cadru este destinată precizării definiției acestor temeiuri comune care să permită autorității de executare să execute decizia în pofida absenței persoanei în cauză de la proces, respectându-se pe deplin dreptul persoanei la apărare. Prezenta decizie-cadru nu este destinată reglementării formelor și metodelor, inclusiv a cerințelor procedurale care sunt folosite pentru obținerea rezultatelor menționate în prezenta decizie-cadru, aceasta fiind o chestiune de legislație națională a statelor membre.

(5) Astfel de modificări necesită modificarea deciziilor-cadru existente de punere în aplicare a principiului recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare definitive. Noile dispoziții ar trebui să constituie și o bază pentru viitoarele instrumente din domeniu.

(6) Dispozițiile prezentei decizii-cadru de modificare a altor decizii-cadru stabilesc condițiile în care nu ar trebui refuzată recunoașterea și executarea unei decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană. Acestea sunt condiții alternative; atunci când una dintre condiții este îndeplinită, autoritatea emitentă, prin completarea secțiunii corespunzătoare a mandatului european de arestare sau a certificatului relevant din celelalte decizii-cadru, dă asigurări că cerințele au fost sau vor fi îndeplinite, ceea ce ar trebui să fie suficient în scopul executării deciziei pe baza principiului recunoașterii reciproce.

(7) Recunoașterea și executarea unei decizii care a fost pronunțată în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană nu ar trebui refuzate în cazul în care aceasta din urmă a fost citată personal și, prin urmare, informată cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia sau în cazul în care persoana în cauză a primit efectiv, prin alte mijloace, o informare oficială cu privire la data și locul stabilite pentru respectivul proces, în așa fel încât s-a determinat fără echivoc faptul că persoana în cauză a avut cunoștință de procesul stabilit. În acest context, se înțelege că persoana ar fi trebuit să primească informațiile respective «în timp util», aceasta însemnând cu suficient de mult timp înainte pentru a-i permite persoanei să participe la proces și să își exercite efectiv dreptul la apărare.

(8) Dreptul la un proces echitabil al persoanei acuzate este garantat de [CEDO], astfel cum a fost interpretată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Acest drept include dreptul persoanei în cauză de a fi prezentă în persoană la proces. Pentru a-și exercita acest drept, persoana în cauză trebuie să aibă cunoștință de procesul stabilit. În conformitate cu prezenta decizie-cadru, informarea persoanei cu privire la proces ar trebui să fie asigurată de fiecare stat membru în conformitate cu legislația națională proprie, prin aceasta înțelegându-se că statul membru respectiv trebuie să respecte cerințele convenției respective. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, atunci când se analizează dacă modul în care au fost furnizate informațiile este suficient pentru a asigura informarea persoanei cu privire la proces, o atenție deosebită ar putea fi acordată, acolo unde este cazul, și eforturilor depuse de către persoana în cauză pentru a primi informațiile ce i-au fost adresate.

[…]

(14) Prezenta decizie-cadru se limitează la precizarea definiției motivelor de nerecunoaștere în cadrul instrumentelor de punere în aplicare a principiului recunoașterii reciproce. Prin urmare, dispoziții precum cele referitoare la dreptul la rejudecarea cauzei au un domeniu de aplicare care se limitează la definirea acestor motive de nerecunoaștere. Acestea nu sunt menite să armonizeze legislațiile naționale. Prezenta decizie-cadru nu aduce atingere instrumentelor viitoare ale Uniunii Europene destinate armonizării legislației statelor membre în materie de drept penal.

(15) Motivele de nerecunoaștere sunt opționale. Cu toate acestea, marja de apreciere a statelor membre pentru transpunerea acestor motive în legislația națională este guvernată în special de dreptul la un proces echitabil, ținându-se seama de obiectivul general al prezentei decizii-cadru de a îmbunătăți drepturile procedurale ale persoanelor și de a facilita cooperarea judiciară în materie penală […]"

16 Potrivit articolului 1 din Decizia-cadru 2009/299, intitulat „Obiectivele și domeniul de aplicare":

„(1) Obiectivele prezentei decizii-cadru sunt de a consolida drepturile procedurale ale persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale, de a facilita cooperarea judiciară în materie penală și, în special, de a îmbunătăți recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare între statele membre.

(2) Prezenta decizie-cadru nu are drept efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum au fost consacrate în articolul 6 din tratat, inclusiv dreptul la apărare al persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale, și nu aduce atingere obligațiilor care revin autorităților judiciare în acest sens.

(3) Prezenta decizie-cadru stabilește norme comune pentru recunoașterea și/sau executarea într-un stat membru (statul membru de executare) a deciziilor judiciare pronunțate într-un alt stat membru (statul membru emitent) în urma unor proceduri la care nu a fost prezentă persoana în cauză […]"

17 Articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 a fost inserat prin articolul 2 din Decizia-cadru 2009/299 și este intitulat „Decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana nu a fost prezentă în persoană". Alineatul (1) al acestuia are următorul cuprins:

„Autoritatea judiciară de executare poate refuza, de asemenea, executarea mandatului european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare precizează că persoana, în conformitate cu alte cerințe procedurale definite în legislația națională a statului membru emitent:

(a) în timp util
   (i) fie a fost citată personal și, prin urmare, informată cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fie a primit efectiv, prin alte mijloace, o informare oficială cu privire la data și locul stabilite pentru respectivul proces, în așa fel încât s-a stabilit fără echivoc faptul că persoana în cauză a avut cunoștință de procesul stabilit;

   și
   (ii) a fost informată că poate fi pronunțată o decizie în cazul în care nu se prezintă la proces;

   sau

(b) având cunoștință de procesul stabilit, a mandatat un avocat care a fost numit fie de către persoana în cauză, fie de către stat pentru a o apăra la proces și a fost într-adevăr apărată de avocatul respectiv la proces;

   sau

(c) după ce i s-a înmânat decizia și a fost informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, în cadrul căreia persoana are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale:
(i) a indicat în mod expres că nu contestă decizia;

sau
(ii) nu a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac în intervalul de timp corespunzător;

sau

(d) nu i s-a înmânat personal decizia, însă:
(i) i se va înmâna decizia personal și fără întârziere după predare și va fi informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, la care are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale;

și
(ii) va fi informată cu privire la intervalul de timp în care trebuie să solicite rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, astfel cum se menționează în mandatul de arestare european relevant.”

18 Articolul 8 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 are următorul conținut:

„Mandatul european de arestare conține următoarele informații, prezentate în conformitate cu formularul din anexă:

(a) identitatea și cetățenia persoanei căutate;

(b) numele, adresa, numerele de telefon și de fax și adresa electronică a autorității judiciare emitente;

(c) indicarea existenței unei hotărâri executorii, a unui mandat de arestare sau a oricărei alte decizii judiciare executorii având același efect, intrând în sfera de aplicare a articolelor 1 și 2;

(d) natura și încadrarea juridică a infracțiunii, în special cu respectarea articolului 2;

(e) descrierea circumstanțelor săvârșirii infracțiunii, inclusiv a momentului, a locului și a gradului de implicare în infracțiune a persoanei căutate;

(f) pedeapsa pronunțată, în cazul în care este vorba despre o hotărâre definitivă, sau seria de pedepse prevăzute pentru infracțiune de legea statului membru emitent;

(g) în măsura posibilă, alte consecințe ale infracțiunii.”

19 Articolul 15 din această decizie-cadru, intitulat „Decizia de predare”, prevede:

„(1) Autoritatea judiciară de executare decide, în termenele și în condițiile stabilite în prezenta decizie-cadru, predarea persoanei.

(2) În cazul în care autoritatea judiciară de executare consideră că informațiile comunicate de statul membru emitent sunt insuficiente pentru a-i permite să decidă predarea, aceasta solicită furnizarea de urgență a unor informații suplimentare necesare, în special în legătură cu articolele 3-5 și 8, și poate stabili o dată limită pentru primirea acestora, ținând cont de necesitatea de a respecta termenele stabilite la articolul 17.

(3) Autoritatea judiciară emitentă poate, în orice moment, să transmită toate informațiile suplimentare utile autorității judiciare de executare."

20 Potrivit articolului 17 din decizia-cadru menționată:

„(1) Un mandat european de arestare se soluționează și se execută în regim de urgență.

(2) În cazul în care persoana căutată consimte la predare, decizia definitivă privind executarea mandatului european de arestare se ia [a se citi «ar trebui să fie luată»] în termen de 10 zile de la data consimțământului menționat anterior.

(3) În celelalte cazuri, decizia definitivă privind executarea mandatului european de arestare se ia [a se citi «ar trebui să fie luată»] în termen de 60 de zile de la data arestării persoanei căutate.

(4) În cazuri particulare, atunci când mandatul european de arestare nu poate fi executat în termenele prevăzute la alineatele (2) sau (3), autoritatea judiciară de executare informează de îndată autoritatea judiciară emitentă despre aceasta, indicând motivele. Într-un astfel de caz, termenele pot fi prelungite cu treizeci de zile suplimentare.

[…]"

21 În anexa la aceeași decizie-cadru figurează un formular privind modelul uniform de mandat european de arestare.

*Dreptul neerlandez*

22 Overleveringswet (Legea privind predarea) din 29 aprilie 2004 (Stb. 2004, nr. 195, denumită în continuare „OLW"), transpune Decizia-cadru 2002/584 în dreptul neerlandez.

23 Articolul 12 din OLW are următorul cuprins:

„Predarea nu este autorizată atunci când mandatul european de arestare urmărește punerea în executare a unei hotărâri judecătorești, dacă persoana acuzată nu a fost prezentă în persoană la ședința în urma căreia a fost pronunțată hotărârea respectivă, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare precizează, în conformitate cu cerințele procedurale ale statului membru emitent, că:

a) persoana acuzată a fost citată în timp util și personal și a fost informată, astfel, cu privire la data și locul stabilite pentru ședința în urma căreia a fost pronunțată decizia ori a primit efectiv, prin alte mijloace, o informare oficială cu privire la data și locul stabilite pentru respectiva ședință, în așa fel încât s-a stabilit fără echivoc că persoana în cauză a avut cunoștință de ședința stabilită și a fost informată că poate fi pronunțată o decizie în cazul în care nu se prezintă la ședință, sau

b) persoana acuzată a fost informată cu privire la ședință și, pentru a-și asigura apărarea, a mandatat un avocat la alegerea sa ori desemnat de stat, iar acest avocat a apărat-o la proces, sau

c) persoana acuzată, după ce i s-a înmânat decizia și a fost informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, în cadrul căreia are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la modificarea deciziei inițiale:
   1° a indicat în mod expres că nu contestă decizia sau
   2° nu a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac în intervalul de timp corespunzător sau

d) persoanei acuzate nu i s-a înmânat personal decizia, însă
   1° i se va înmâna decizia personal și fără întârziere după predare și va fi informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, la care are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale;
   2° va fi informată cu privire la intervalul de timp în care trebuie să solicite rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, astfel cum se menționează în mandatul de arestare european relevant.”

24 Anexa 2 la OLW, intitulată „Model de mandat european de arestare […]”, corespunde anexei la Decizia-cadru 2002/584.

### *Litigiul principal și întrebarea preliminară*

25 Din decizia de trimitere reiese că, la 22 februarie 2017, instanța de trimitere, Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos), a fost sesizată de officier van justitie bij de Rechtbank (Parchetul de pe lângă tribunal) cu o cerere privind executarea unui mandat european de arestare emis la 14 februarie 2017 de Klaipėdos apygardos teismas (Tribunalul Regional din Klaipėda, Lituania) (denumit în continuare „mandatul european de arestare în cauză”).

26 Acest mandat european de arestare are ca obiect arestarea și predarea domnului Tupikas, resortisant lituanian fără domiciliu sau reședință fixă în Țările de Jos, în vederea executării în Lituania a unei pedepse cu închisoarea de un an și patru luni.

27 În această privință, mandatul european de arestare menționat indică existența unei hotărâri executorii, pronunțată la 26 august 2016 de Klaipėdos miesto apylinkės teismas (Tribunalul Districtual din Klaipėda, Lituania), prin care domnul Tupikas a fost condamnat la această pedeapsă pentru săvârșirea a două infracțiuni prevăzute de dreptul lituanian. Același mandat european de arestare precizează în plus că persoana în cauză a formulat apel împotriva acestei hotărâri și că, prin decizia din 8 decembrie 2016, Klaipėdos apygardos teismas (Tribunalul Regional din Klaipėda) a respins apelul, astfel încât judecata în apel nu a condus la o modificare a condamnării pronunțate în primă instanță împotriva domnului Tupikas.

28 Este cert că domnul Tupikas a fost prezent în persoană la judecata în primă instanță.

29 Cu toate acestea, mandatul european de arestare în cauză nu ar conține informații referitoare la judecata în apel, în special în ceea ce privește aspectul dacă persoana în cauză a fost prezentă în persoană în fața Klaipėdos apygardos teismas (Tribunalul Regional din Klaipėda) și, în cazul unui răspuns negativ, dacă condițiile prevăzute în cadrul uneia dintre literele (a)-(d) ale alineatului (1) al articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584 sunt îndeplinite în ceea ce privește judecata în apel.

30 Prin urmare, instanța de trimitere ridică problema dacă, într-un caz precum cel în discuție în litigiul principal, această decizie-cadru se aplică doar procedurii în primă instanță sau și judecății în apel.

31 În prima ipoteză, această instanță consideră că nu poate refuza în speță executarea mandatului european de arestare în discuție întrucât persoana în cauză a fost prezentă în persoană în fața primei instanțe.

32 În schimb, în a doua ipoteză, ar fi necesar să solicite autorității judiciare emitente informații suplimentare privind procedura în apel, înainte de a se pronunța asupra predării domnului Tupikas.

33 Instanța de trimitere consideră că există mai multe elemente care pledează în favoarea interpretării potrivit căreia articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 se aplică și procedurii de judecată a apelului, întrucât în cadrul acestei proceduri cauza este reexaminată pe fond.

34 Instanța respectivă se întemeiază în această privință pe textul literelor (c) și (d) ale alineatului (1) al articolului 4a din decizia-cadru menționată, care vizează în special „rejudecarea cauzei sau […] o cale de atac […] care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată”.

35 Potrivit instanței de trimitere, din această formulare rezultă că dispoziția menționată vizează situația în care instanța penală a judecat fondul cauzei, în sensul că s-a pronunțat asupra vinovăției persoanei în cauză în raport cu infracțiunea care îi este imputată și, eventual, i-a aplicat o sancțiune pentru infracțiunea respectivă. În schimb, această situație nu se regăsește atunci când instanța menționată s-a limitat la judecarea unor chestiuni de drept, precum în cadrul unui recurs.

36 Instanța de trimitere adaugă că textul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 nu limitează domeniul de aplicare al acestei dispoziții la procedura în primă instanță, literele (c) și (d) ale acesteia referindu-se expres atât la „rejudecarea cauzei”, cât și la „o cale de atac”.

37 În plus, o asemenea interpretare a articolului 4a alineatul (1) din această decizie-cadru ar fi confirmată de obiectivul urmărit de dispoziția respectivă, care, astfel cum Curtea ar fi statuat la punctul 43 din Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107), și la punctul 37 din Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), urmărește să permită autorității judiciare de executare să autorizeze predarea în pofida absenței persoanei a cărei predare este solicitată la procesul în urma căruia a fost pronunțată condamnarea, respectând totodată pe deplin dreptul său la apărare.

38 Astfel, dreptul la apărare ar face parte din dreptul la un proces echitabil în sensul articolului 6 din CEDO și al articolului 47 din cartă, așa încât, în condițiile în care un stat membru a instituit o procedură în apel, acesta ar fi obligat să vegheze ca persoana în cauză să beneficieze în cadrul acesteia de garanțiile fundamentale enunțate în cadrul dispozițiilor respective. Așadar, deși persoana în cauză dispune de posibilitatea de a renunța la dreptul său la apărare, totuși, după cum ar fi statuat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, instanța penală, chemată să se pronunțe încă o dată asupra vinovăției persoanei în cauză, nu poate statua fără o apreciere directă a elementelor de probă prezentate personal de inculpatul care dorește să dovedească faptul că nu a săvârșit actul care constituie o pretinsă infracțiune. Într-o asemenea situație, simpla împrejurare că persoana în cauză și-a putut exercita dreptul la apărare în primă instanță ar fi, prin urmare, insuficientă pentru a se putea constata respectarea cerințelor formulate la articolul 6 din CEDO și la articolul 47 din cartă.

39 Instanța de trimitere arată însă că o asemenea interpretare nu este împărtășită de un anumit număr de alte state membre. Astfel, s-ar putea susține că, întrucât s-a stabilit că dreptul la apărare al persoanei în cauză a fost pe deplin respectat în cadrul procedurii în primă instanță, principiul încrederii reciproce impune să se considere că autoritățile statului membru emitent nu au încălcat drepturile fundamentale recunoscute de dreptul Uniunii în cadrul altor eventuale proceduri. Curtea însă nu s-ar fi pronunțat încă în această privință.

40 În aceste condiții, Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„O procedură în apel

– în care s-a efectuat o examinare pe fond a cauzei și

– în urma căreia s-a pronunțat o (nouă) condamnare a persoanei și/sau s-a confirmat condamnarea pronunțată în primă instanță,

– în condițiile în care [mandatul european de arestare] urmărește punerea în executare a acestei condamnări,

constituie «procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia», în sensul articolului 4a alineatul (1) din [Decizia-cadru 2002/584]?”

***Cu privire la procedura de urgență***

41 Instanța de trimitere solicită ca prezenta trimitere preliminară să fie judecată potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții.

42 În susținerea cererii formulate, această instanță invocă faptul că domnul Tupikas se află în prezent în detenție în Țările de Jos, în așteptarea soluției privind executarea mandatului european de arestare în cauză, emis împotriva sa de autoritățile competente din Republica Lituania.

43 Instanța de trimitere arată de asemenea că nu ar putea adopta o hotărâre în această privință înainte de pronunțarea Curții asupra prezentei cereri de decizie preliminară. Răspunsul Curții la întrebarea adresată ar avea astfel un impact direct și determinant asupra duratei detenției domnului Tupikas în Țările de Jos în vederea predării sale eventuale în executarea acestui mandat european de arestare.

44 Trebuie arătat, în primul rând, că prezenta trimitere preliminară privește interpretarea Deciziei-cadru 2002/584, care face parte din domeniile prevăzute în titlul V din partea a treia din Tratatul FUE, referitor la spațiul de libertate, securitate și justiție. În consecință, această trimitere poate fi judecată potrivit procedurii preliminare de urgență.

45 În al doilea rând, în ceea ce privește criteriul privind urgența, este necesar, conform unei jurisprudențe constante a Curții, să se ia în considerare împrejurarea că persoana vizată în cauza principală este în prezent lipsită de libertate și că menținerea sa în detenție depinde de soluționarea litigiului principal (Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punctul 21 și jurisprudența citată). Pe de altă parte, situația persoanei în cauză trebuie apreciată astfel cum se prezintă la data examinării cererii privind judecarea trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență (Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctul 22 și jurisprudența citată).

46 Or, în speță, pe de o parte, este cert că la data respectivă domnul Tupikas era privat de libertate. Pe de altă parte, menținerea în detenție a acestuia din urmă depinde de soluționarea cauzei principale, măsura detenției la care este supus fiind dispusă, potrivit explicațiilor furnizate de instanța de trimitere, în cadrul executării mandatului european de arestare în cauză.

47 În aceste condiții, Camera a cincea a Curții a decis, la 8 iunie 2017, la propunerea judecătorului raportor, după ascultarea avocatului general, să admită cererea instanței de trimitere privind judecarea prezentei trimiteri preliminare potrivit procedurii preliminare de urgență.

*Cu privire la întrebarea preliminară*

48 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere urmărește în esență să stabilească domeniul de aplicare al noțiunii „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, în ipoteza în care mai multe hotărâri judecătorești au fost pronunțate în statul membru emitent al mandatului european de arestare, dintre care cel puțin una a fost pronunțată fără ca persoana în cauză să fi fost prezentă în persoană la proces. Instanța de trimitere solicită să se stabilească mai concret dacă, într-o asemenea ipoteză, cea care trebuie considerată determinantă în vederea aplicării dispoziției respective este procedura în apel.

49 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței constante a Curții, Decizia-cadru 2002/584 este întemeiată pe principiului recunoașterii reciproce, care are la bază el însuși, ca „piatră de temelie” a cooperării judiciare, astfel cum reiese din considerentul (6) al acestei decizii-cadru, încrederea reciprocă dintre statele membre în vederea realizării obiectivului stabilit pentru Uniune, și anume de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punctele 25-28 și jurisprudența citată).

50 În acest scop, decizia-cadru menționată consacră, la articolul 1 alineatul (2), regula potrivit căreia statele membre sunt obligate să execute orice mandat european de arestare pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile aceleiași decizii-cadru. Cu excepția unor situații excepționale, autoritățile judiciare de executare nu pot refuza, așadar, să execute un asemenea mandat decât în cazurile, enumerate în mod exhaustiv, de neexecutare prevăzute de Decizia-cadru 2002/584, iar executarea mandatului european de arestare nu poate fi supusă decât uneia dintre condițiile limitative enumerate în aceasta. În consecință, în timp ce executarea mandatului european de arestare constituie principiul, refuzul executării este conceput ca o excepție, care trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte (Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 19 și jurisprudența citată).

51 Astfel, decizia-cadru menționată prevede explicit, pe de o parte, motivele de neexecutare obligatorie (articolul 3) și facultativă (articolul 4 și 4a) a mandatului european de arestare, precum și, pe de altă parte, garanțiile pe care trebuie să le ofere statul membru emitent în cazuri speciale (articolul 5).

52 În ceea ce privește în special ipoteza în care mandatul european de arestare privește executarea unei pedepse pronunțate în lipsa persoanei în cauză, articolul 5 punctul 1 din Decizia-cadru 2002/584, în versiunea sa inițială, prevedea regula potrivit căreia statul membru de executare putea supune, în această ipoteză, predarea persoanei în cauză condiției ca o nouă procedură de judecată în prezența acesteia din urmă să fie garantată în statul membru emitent.

53 Această dispoziție a fost abrogată prin Decizia-cadru 2009/299 și a fost înlocuită, în Decizia-cadru 2002/584, cu un nou articol 4a, care limitează posibilitatea de a se refuza executarea mandatului european de arestare, prevăzând, în mod precis și uniform, condițiile în care nu pot fi refuzate recunoașterea și executarea unei decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 41).

54 Astfel cum reiese din însuși textul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, autoritatea judiciară de executare poate refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare menționează că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la literele (a)-(d) ale acestei dispoziții.

55 Rezultă că autoritatea judiciară de executare este obligată să procedeze la executarea mandatului european de arestare în pofida absenței persoanei în cauză de la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, din moment ce este verificată existența uneia dintre împrejurările prevăzute la articolul 4a alineatul (1) litera (a), (b), (c) sau (d) din această decizie-cadru.

56 În această privință, articolul 4a alineatul (1) literele (a) și (b) din decizia-cadru menționată prevede că, din moment ce persoana condamnată în lipsă a avut cunoștință în timp util de procesul stabilit și a fost informată că poate fi pronunțată o decizie în cazul în care nu se prezintă la proces sau, având cunoștință de procesul stabilit, a mandatat un avocat pentru a o apăra, autoritatea judiciară de executare este obligată să predea această persoană.

57 Pe de altă parte, articolul 4a alineatul (1) literele (c) și (d) din aceeași decizie-cadru enumeră cazurile în care autoritatea judiciară de executare este obligată să execute mandatul european de arestare deși persoana în cauză are dreptul de a beneficia de rejudecarea cauzei, din moment ce mandatul respectiv menționează fie că persoana nu a solicitat să beneficieze de rejudecarea cauzei, fie că aceasta va fi informată în mod expres cu privire la dreptul său la rejudecarea cauzei.

58 După cum Curtea a arătat deja, articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 urmărește să garanteze un nivel ridicat de protecție și să permită autorității de executare să predea persoana în cauză în pofida absenței acesteia de la procesul în urma căruia a fost pronunțată condamnarea, respectând totodată dreptul său la apărare (a se vedea Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctul 37).

59 Cu alte cuvinte, principiile încrederii și recunoașterii reciproce, pe care se bazează decizia-cadru menționată, nu trebuie să aducă atingere, indiferent în ce mod, drepturilor fundamentale garantate persoanelor în cauză.

60 Astfel, trebuie amintit că, conform unei jurisprudențe constante a Curții, normele dreptului derivat al Uniunii trebuie să fie interpretate și aplicate cu respectarea drepturilor fundamentale (a se vedea printre altele Hotărârea din 16 februarie 2017, C. K. și alții, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punctul 59), din care face parte integrantă respectarea dreptului la apărare care derivă din dreptul la un proces echitabil, consacrat la articolele 47 și 48 din cartă, precum și la articolul 6 din CEDO.

61 De asemenea, articolul 1 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584 prevede că aceasta „nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [UE]”.

62 Articolul 1 alineatul (1) din Decizia-cadru 2009/299 precizează în această privință că obiectivele pe care le urmărește sunt „de a consolida drepturile procedurale ale persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale, […] [și] de a îmbunătăți recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare între statele membre”. În ceea ce privește articolul 1 alineatul (2) din decizia-cadru menționată, care preia conținutul articolului 1 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, acesta se referă în mod expres la necesitatea de a garanta dreptul la apărare al persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale și subliniază obligația care incumbă autorităților judiciare ale statelor membre de a impune respectarea drepturilor fundamentale.

63 Prin urmare, Decizia-cadru 2002/584 trebuie să facă obiectul unei interpretări care să fie de natură să asigure conformitatea cu cerințele respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor în cauză, fără a fi repusă în discuție eficacitatea sistemului de cooperare judiciară dintre statele membre, în cadrul căruia mandatul european de arestare, astfel cum este prevăzut de legiuitorul Uniunii, constituie un element esențial.

64 Acestea sunt considerațiile în lumina cărora trebuie interpretată noțiunea „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, în ipoteza vizată la punctul 48 din prezenta hotărâre.

65 În această privință, trebuie amintit în primul rând că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, atât din cerințele aplicării uniforme a dreptului Uniunii, cât și din cele ale principiului egalității rezultă că termenii unei dispoziții de drept al Uniunii care nu fac nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul de aplicare al acesteia trebuie, în mod normal, să primească în întreaga Uniune o interpretare autonomă și uniformă, care trebuie stabilită ținând cont de contextul acestei prevederi și de obiectivul general urmărit de reglementarea în cauză (Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctul 28 și jurisprudența citată).

66 Or, deși este adevărat că Decizia-cadru 2002/584, în special articolul 4a alineatul (1) din aceasta, conține mai multe trimiteri exprese la dreptul statelor membre, niciuna dintre aceste trimiteri nu privește însă noțiunea „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul acestei dispoziții.

67 În aceste condiții, este necesar să se considere că această expresie, care face obiectul prezentei cereri de trimitere preliminară, trebuie înțeleasă ca noțiune autonomă a dreptului Uniunii și trebuie interpretată în mod uniform pe teritoriul acesteia, independent de calificările care i se dau în statele membre.

68 Pe de altă parte, această interpretare este confirmată de geneza Deciziei-cadru 2009/299. Astfel, după cum reiese din cuprinsul considerentelor (2) și (4) ale acesteia din urmă, constatând că absența unei reglementări uniforme a chestiunilor legate de deciziile pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană putea, printre altele, să reprezinte un obstacol în calea cooperării judiciare, legiuitorul Uniunii a considerat necesar să prevadă temeiuri clare și comune pentru nerecunoașterea deciziilor pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană, fără a proceda însă la o reglementare a formelor și a modalităților, inclusiv a cerințelor procedurale, prevăzute de dreptul statelor membre și care sunt utilizate pentru a atinge rezultatele prevăzute în decizia-cadru menționată (a se vedea Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctul 31).

69 În al doilea rând, trebuie constatat că textul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 nu permite, prin el însuși, circumscrierea mai exactă a noțiunii „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” care figurează în cadrul acestuia. Astfel, această expresie nu este nici definită, nici precizată în alt mod în dispoziția amintită, titlul articolului respectiv limitându-se, în ceea ce îl privește, să facă referire la „[d]ecizii pronunțate în urma unui proces la care persoana nu a fost prezentă în persoană”.

70 În aceste condiții, sfera noțiunii în cauză trebuie stabilită prin reașezarea sa în context. În acest scop, este necesar să se ia în considerare, în al treilea rând, celelalte dispoziții ale acestei decizii-cadru, printre care este inserat articolul 4a alineatul (1) menționat.

71 În această privință, trebuie arătat că, deși articolul 8 alineatul (1) litera (c) din Decizia-cadru 2002/584 utilizează sintagma „hotărâre executorie” sau pe cea de „oricare altă decizie judiciară executorie având același efect” și deși un asemenea caracter executoriu este decisiv pentru a determina momentul de la care poate fi emis un mandat european de arestare, acest caracter prezintă o relevanță mai mică în cadrul articolului 4a alineatul (1) din această decizie-cadru. În schimb, în cadrul interpretării articolului 4a alineatul (1) menționat trebuie avut în vedere caracterul „definitiv” al „deciziei” sau al „hotărârii”, după cum reiese în mod convergent din alte dispoziții relevante ale deciziei-cadru respective.

72 Astfel, articolul 3 punctul 2 și articolul 8 litera (f) din Decizia-cadru 2002/584 menționează o „hotărâre definitivă” prin care s-a pronunțat o pedeapsă. În ceea ce privește articolul 2 alineatul (1) din aceasta, el se raportează la „condamnări pronunțate”, în timp ce articolul 4 din aceeași decizie-cadru utilizează, la punctul 3, expresia „decizi[e] definitiv[ă]” și, la punctul 5, pe cea de „persoan[ă] […] judecată definitiv”.

73 Aceeași situație se regăsește în mai multe considerente ale Deciziilor-cadru 2002/584 și 2009/299. Astfel, termenul de „condamn[are] definitiv[ă]” figurează în considerentul (1) al Deciziei-cadru 2002/584, în timp ce considerentele (2) și (5) ale Deciziei-cadru 2009/299 utilizează expresiile „hotărâri[…] judecătorești definitive” și, respectiv, „decizii[…] judiciare definitive”.

74 Prin urmare, trebuie considerat că noțiunea „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, trebuie înțeleasă ca desemnând procedura care a condus la hotărârea judecătorească prin care persoana a cărei predare este solicitată în cadrul executării unui mandat european de arestare a fost condamnată definitiv.

75 O asemenea interpretare a noțiunii „decizie” este de altfel conformă cu cea de „proces în urma căruia a fost pronunțată condamnarea” pe care Curtea o reținuse deja la punctul 37 din Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), în cadrul interpretării articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584.

76 De altfel, deși hotărârea de condamnare definitivă poate, în anumite cazuri, să se confunde cu hotărârea penală executorie, acest aspect rămâne reglementat de diferitele norme procedurale naționale, în special atunci când mai multe hotărâri au fost pronunțate în urma unor procese succesive.

77 Prin urmare, atunci când, la fel ca în situația din cauza principală, statul membru emitent a instituit un sistem de dublu grad de jurisdicție, astfel încât procedura penală comportă mai multe judecăți și poate conduce la hotărâri judecătorești succesive, este necesar să se determine, în al patrulea rând, care dintre acestea trebuie să se considere că presupune condamnarea definitivă, în sensul punctului 74 din prezenta hotărâre.

78 După cum reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, pe de o parte, termenul de „condamnare” în sensul CEDO vizează atât o constatare a vinovăției, consecutivă stabilirii legale a unei infracțiuni, cât și aplicarea unei pedepse sau a unei alte măsuri privative de libertate (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 21 octombrie 2013, Del Rio Prada împotriva Spaniei, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 123 și jurisprudența citată).

79 Pe de altă parte, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mai multe rânduri că, în cazul în care este prevăzută o procedură în apel, aceasta trebuie să respecte garanțiile care rezultă din articolul 6 din CEDO, în special atunci când calea de atac deschisă împotriva hotărârii pronunțate în primă instanță este de plină jurisdicție, instanța de gradul al doilea având competența de a efectua o nouă examinare a cauzei, apreciind temeinicia acuzațiilor atât în fapt, cât și în drept, și, astfel, de a se pronunța asupra vinovăției sau a nevinovăției persoanei în cauză în funcție de elementele de probă prezentate (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 26 mai 1988, Ekbatani împotriva Suediei, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, § 24 și 32, Hotărârea din 26 octombrie 2000, Kudła împotriva Poloniei, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, § 122, Hotărârea din 18 octombrie 2006, Hermi împotriva Italiei, CE:ECHR:2006:1018JUD001811402, § 64 și 65, Hotărârea din 25 aprilie 2013, Zahirović împotriva Croației, CE:ECHR:2013:0425JUD005859011, § 56, precum și Hotărârea din 14 februarie 2017, Hokkeling împotriva Țărilor de Jos, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, § 56 și 58).

80 Din această jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului reiese de asemenea că, atunci când sunt prevăzute două grade de jurisdicție, împrejurarea că persoana în cauză și-a putut exercita efectiv dreptul la apărare în primă instanță nu permite să se concluzioneze că a beneficiat în mod necesar de garanțiile prevăzute la articolul 6 din CEDO dacă judecarea apelului s-a desfășurat în absența sa (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 14 februarie 2017, Hokkeling împotriva Țărilor de Jos, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, § 57, 58 și 61).

81 În consecință, în ipoteza în care procedura a presupus mai multe grade de jurisdicție în urma cărora s-au pronunțat hotărâri succesive, dintre care cel puțin una a fost pronunțată în lipsă, este necesar ca prin sintagma „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, să se înțeleagă procedura care a condus la ultima dintre aceste hotărâri, în măsura în care instanța în cauză s-a pronunțat în mod definitiv asupra vinovăției persoanei în cauză și a condamnat-o la o pedeapsă, precum o măsură privativă de libertate, în urma unei examinări atât în fapt, cât și în drept a elementelor incriminatoare și dezincriminatoare, ceea ce include, dacă este cazul, luarea în considerare a situației individuale a persoanei respective.

82 Această interpretare este pe deplin conformă cu cerințele respectării dreptului la apărare pe care articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 urmărește tocmai să o asigure (a se vedea punctele 58 și 59 din prezenta hotărâre).

83 Astfel, hotărârea judecătorească prin care se statuează definitiv pe fondul cauzei, în sensul că aceasta nu mai este supusă niciunei căi de atac ordinare, este cea determinantă pentru persoana în cauză, întrucât ea afectează în mod direct situația sa personală în ceea ce privește declararea vinovăției sale, precum și, dacă este cazul, în ceea ce privește stabilirea pedepsei privative de libertate pe care o va avea de ispășit.

84 Prin urmare, aceasta este etapa procedurală la nivelul căreia persoana în cauză trebuie să își poată exercita pe deplin dreptul la apărare pentru a-și valorifica în mod efectiv punctul de vedere și pentru a exercita astfel o influență asupra deciziei finale care poate conduce la privarea sa de libertatea individuală. Rezultatul acestei proceduri este lipsit de relevanță în acest context.

85 În aceste condiții, chiar presupunând că dreptul la apărare nu a fost pe deplin respectat în primă instanță, această situație va putea fi remediată în mod valabil în cursul procedurii în al doilea grad de jurisdicție, cu condiția ca aceasta să prezinte toate garanțiile cu privire la cerințele unui proces echitabil.

86 Cu alte cuvinte, în cazul în care persoana în cauză a fost prezentă în fața instanței însărcinate cu noua examinare a fondului cauzei, însă nu a fost prezentă în primă instanță, dispozițiile articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584 nu se aplică. În schimb, autoritatea judiciară de executare va trebui să efectueze verificările prevăzute la articolul respectiv atunci când persoana în cauză a fost prezentă în primă instanță, însă nu și în fața instanței sesizate cu noua examinare a cauzei pe fond.

87 Interpretarea noțiunii „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” care figurează la punctele 81 și 84 din prezenta hotărâre este, în plus, de natură să asigure cel mai bine obiectivul urmărit prin această decizie-cadru, care constă în a facilita și a accelera cooperarea judiciară dintre statele membre pe baza principiilor încrederii și recunoașterii reciproce, dat fiind că se concentrează asupra etapei procedurale care, în urma unei noi examinări a fondului cauzei, este determinantă pentru condamnarea persoanei în cauză.

88 În schimb, dacă s-ar considera că o hotărâre anterioară unei asemenea hotărâri definitive ar putea de asemenea să determine aplicarea articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584, o asemenea interpretare ar fi de natură să prelungească în mod inevitabil și chiar să împiedice în mod serios procedura de predare.

89 Pe de altă parte, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 57 din concluziile avocatului general, interpretarea literei (d) a formularului privind modelul uniform de mandat european de arestare, anexat la Decizia-cadru 2002/584, confirmă că informațiile care trebuie să fie furnizate în cadrul acestuia de către autoritatea judiciară emitentă nu privesc decât ultima etapă procedurală în cursul căreia a fost examinat fondul cauzei.

90 În ceea ce privește, mai specific, o ipoteză precum cea în discuție în cauza principală, în care procesul a presupus două judecăți succesive, și anume o judecată în prima instanță urmată de o procedură în apel, judecata care a condus la decizia pronunțată în apel este, așadar, singura relevantă în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, în măsura în care această judecată a condus la decizia care nu mai poate face obiectul unei căi de atac ordinare și care, astfel, tranșează definitiv cauza pe fond.

91 În consecință, într-o cauză precum cea din litigiul principal, pe de o parte, trebuie ca autoritatea judiciară emitentă să furnizeze informațiile prevăzute la articolul 8 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 în raport cu o asemenea procedură în apel și, pe de altă parte, autoritatea judiciară emitentă este abilitată, conform articolului 15 alineatul (2) din aceeași decizie-cadru, să solicite comunicarea informațiilor suplimentare pe care le consideră necesare pentru a putea lua o decizie cu privire la predarea persoanei în cauză.

92 Trebuie amintit că, în ceea ce privește, mai concret, obligațiile care revin autorității judiciare emitente, caracterul obligatoriu al deciziilor-cadru determină în privința autorităților statelor membre, în special a instanțelor naționale, o obligație de interpretare conformă a dreptului intern (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iunie 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, punctul 34, și Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 31).

93 Atunci când aplică articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, autoritatea judiciară de executare trebuie să verifice, în cazul în care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană la procedura care a condus la decizia prin care s-a statuat în mod definitiv pe fond și, prin urmare, asupra condamnării sale, dacă situația cu care este sesizată corespunde vreuneia dintre cele descrise la literele (a)-(d) din această dispoziție.

94 O asemenea verificare va trebui să fie efectuată pe baza indicațiilor care rezultă atât din mandatul european de arestare, cât și din eventualele informații suplimentare sau adiționale pe care le va fi obținut în temeiul articolului 15 alineatele (2) și (3) din Decizia-cadru 2002/584.

95 Dacă ar rezulta că situația cu care instanța este sesizată corespunde vreuneia dintre cele descrise la literele (a)-(d) ale alineatului (1) al articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584, autoritatea judiciară de executare ar fi obligată să execute mandatul european de arestare și să autorizeze predarea persoanei căutate, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 50 și 55 din prezenta hotărâre.

96 În plus, întrucât articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 prevede un motiv facultativ de neexecutare a mandatului european de arestare și întrucât ipotezele prevăzute la literele (a)-(d) ale alineatului (1) al acestui articol au fost concepute ca excepții de la acest motiv facultativ de nerecunoaștere, Curtea a statuat deja că autoritatea judiciară de executare poate, chiar după ce a constatat că aceste ipoteze nu acoperă situația persoanei care face obiectul mandatului european de arestare, să ia în considerare alte împrejurări care îi permit să se asigure că predarea persoanei în cauză nu implică o încălcare a dreptului său la apărare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctele 50 și 51).

97 Astfel, Decizia-cadru 2002/584 nu împiedică autoritatea judiciară de executare să se asigure de respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză luând în considerare în mod corespunzător ansamblul împrejurărilor care caracterizează cauza cu care este sesizată, inclusiv informațiile de care poate dispune ea însăși, în măsura în care respectarea termenelor prevăzute la articolul 17 din această decizie-cadru nu este repusă în discuție.

98 Având în vedere toate considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că, din moment ce statul membru emitent a prevăzut o procedură penală care presupune mai multe grade de jurisdicție, care poate conduce astfel la hotărâri judecătorești definitive dintre care cel puțin una a fost pronunțată în lipsa persoanei, noțiunea „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, trebuie interpretată în sensul că vizează doar

judecata în urma căreia a fost pronunțată decizia prin care se statuează definitiv asupra vinovăției persoanei în cauză și asupra condamnării la o pedeapsă, precum o măsură privativă de libertate, ca urmare a unei noi examinări atât în fapt, cât și în drept a fondului cauzei.

99 O procedură în apel precum cea în discuție în cauza principală intră în principiu în sfera acestei noțiuni. Revine însă instanței de trimitere sarcina de a se asigura că aceasta prezintă caracteristicile enunțate anterior.

***Cu privire la cheltuielile de judecată***

100 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

**Din moment ce statul membru emitent a prevăzut o procedură penală care presupune mai multe grade de jurisdicție, care poate conduce astfel la hotărâri judecătorești definitive dintre care cel puțin una a fost pronunțată în lipsa persoanei, noțiunea „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, trebuie interpretată în sensul că vizează doar judecata în urma căreia a fost pronunțată decizia prin care se statuează definitiv asupra vinovăției persoanei în cauză și asupra condamnării la o pedeapsă, precum o măsură privativă de libertate, ca urmare a unei noi examinări atât în fapt, cât și în drept a fondului cauzei.**

**O procedură în apel precum cea în discuție în cauza principală intră în principiu în sfera acestei noțiuni. Revine însă instanței de trimitere sarcina de a se asigura că aceasta prezintă caracteristicile enunțate anterior.**

Semnături